

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
24. jul 2023. godine
Beograd

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 24.07.2023 15⁵⁸

Оп. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	011-1418/23		

**PREDSEDNIKU
NARODNE SKUPŠTINE**

Na osnovu člana 107. stav 1. Ustava Republike Srbije, člana 40. stav 1. tačka 1. Zakona o narodnoj skupštini i člana 150 stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, podnosimo
PREDLOG ZAKONA O ZAŠTITI PRAVA I SLOBODA NACIONALNIH MANJINA

NARODNI POSLANICI

Shajir Kameri

Selma Kučević

Enis Imamović

Aleksandar Olenik

ZAKON O ZAŠTITI PRAVA I SLOBODA NACIONALNIH MANJINA

I OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom se utvrđuju individualna i kolektivna prava nacionalnih manjina i reguliše način ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava koja su Ustavom Republike Srbije i međunarodnim ugovorima zajemčena pripadnicima nacionalnih manjina.

Ovim zakonom uređuje se i zabrana diskriminacije, zaštita nacionalnih manjina u ostvarivanju prava i sloboda, određenje nacionalne manjine, samouprava nacionalnih manjina i njeno finansiranje, Savet za nacionalne manjine, nadzor nad primenom zakona, kaznene odredbe i druga pitanja od značaja za unapređenje položaja i postizanje pune i efektivne ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina i građana koji pripadaju većinskom narodu.

Ovim zakonom, puna i efektivna ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjina, očuvanje i unapređenje njihovog identiteta i posebnosti, unapređenje položaja i prava pripadnika nacionalnih manjina, te očuvanje njihovog ljudskog dostojanstva i ostvarenje pune slobode u pravednom, otvorenom i demokratskom društvu, utvrđuju se kao javni interes Republike Srbije.

Tumačenje odredaba i odnos prema drugim zakonima

Član 2.

Odredbe ovog zakona, kao i odredbe drugih zakona tumače se i primenjuju u korist unapređenja položaja pripadnika nacionalnih manjina i u korist unapređenja individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina.

Ako je ovim zakonom uređeno pitanje koje je drugim zakonima na drukčiji način regulisano, primenjuju se odredbe ovog zakona.

Zaštita stečenih prava

Član 3.

Ovim zakonom se ne menjaju niti ukidaju prava pripadnika nacionalnih manjina stečena prema propisima koji su se primenjivali do stupanja na snagu ovog zakona, kao ni prava stečena na osnovu međunarodnih ugovora kojima je Republika Srbija pristupila.

II POJAM NACIONALNE MANJINE

Određenje nacionalne manjine

Član 4.

Nacionalnom manjinom u smislu ovog zakona smatra se svaka grupa državljana Republike Srbije, koja tradicionalno živi na teritoriji Republike Srbije, čiji se pripadnici nazivaju ili određuju kao narodi, nacionalne ili etničke zajednice, nacionalnosti i narodnosti, a čine brojčanu manjinu u odnosu na većinsko stanovništvo i poseduju obeležja kao što su jezik, kultura, nacionalna ili etnička pripadnost, poreklo ili veroispovest, po kojima se razlikuje od većine stanovništva, i čiji se pripadnici odlikuju brigom da zajedno odražavaju svoj zajednički identitet, uključujući kulturu, tradiciju, jezik ili religiju.

III ZABRANA DISKRIMINACIJE I ZAŠTITA NACIONALNIH MANJINA

Član 5.

Zabranjuje se svaki oblik diskriminacije, na nacionalnoj, etničkoj, rasnoj, jezičkoj osnovi, prema licima koja pripadaju nacionalnim manjinama.

Organi Republike, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave ne mogu da donose pravne akte, niti da preduzimaju mere koje su suprotne stavu 1. ovog člana

Član 6.

Organi vlasti u Republici Srbiji će doneti odgovarajuće propise, pojedinačne pravne akte i preduzeće mere u cilju obezbeđenja pune i efektivne ravnopravnosti nacionalnih manjina i pripadnika nacionalnih manjina.

Neće se smatrati diskriminacijom mere za unapređenje pune i efektivne ravnopravnosti u zapošljavanju, odnosno pogodnosti u slučaju prestanka radnog odnosa u javnom sektoru na svim nivoima teritorijalne organizacije, ako takve mere važe do postizanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina.

Član 7.

U skladu sa Ustavom Republike Srbije zajemčenom slobodom izražavanja nacionalne pripadnosti, niko ne sme pretrpeti štetu zbog izražavanja svoje nacionalne pripadnosti ili zbog uzdržavanja od takvog činjenja.

Zabranjena je svaka registracija pripadnika nacionalnih manjina koja ih protivno njihovoj volji obavezuje da se izjasne o svojoj nacionalnoj pripadnosti.

Pripadnici nacionalnih manjina koji to žele imaju pravo da se upišu u službene evidencije i zbirke ličnih podataka ako je predviđeno da takav upis bude od značaja za ostvarivanje njihovih prava.

Član 8.

Zabranjena je svaka radnja ili mera kojom se pripadnici nacionalnih manjina obavezuju ili podstiču na odricanje od svojih jezičkih, kulturnih, nacionalnih i verskih posebnosti.

Član 9.

Zabranjeno je preduzimanje mera ili radnji od strane državnih organa, organa autonomne pokrajine ili lokalne samouprave, i drugih nosioca javnih ovlašćenja, koje imaju za cilj menjanje nacionalnog sastava stanovništva ili otežavaju i onemogućavaju ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina.

Član 10.

Pokrajinskim propisima mogu se ustanoviti dodatna prava pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa Ustavom.

Član 11.

Republika Srbija će posebnim zakonom urediti postupak ispitivanja i utvrđivanja odgovornosti za kršenja ljudskih prava, otmica, ubistava, prisilnog raseljavanja, torture i drugih oblika nasilnog, nezakonitog, nečovečnog i nehumanog postupanja i kažnjavanja, koje je sprovedeno ili primenjeno prema pripadnicima nacionalnih manjina.

Član 12.

Područja u Republici Srbiji tradicionalno naseljena pripadnicima nacionalnih manjina, odnosno lokalne samouprave koje tradicionalno pripadaju takvim područjima, u postupku definisanja teritorijalno - administrativne uređenosti Republike Srbije, definišće se kao teritorijalno – administrativne celine.

Član 13.

Narodna skupština Republike Srbije jednom godišnje razmatraće izveštaj predsednika Vlade Republike Srbije o položaju i stepenu ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina sa predlogom mera za unapređenje položaja pripadnika nacionalnih manjina u Republici Srbiji.

Skupština Autonomne pokrajine jednom godišnje razmatraće izveštaj predsednika Vlade Autonomne pokrajine o položaju i stepenu ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina sa predlogom mera za unapređenje položaja pripadnika nacionalnih manjina u autonomnoj pokrajini.

Skupština jedinice lokalne samouprave jednom godišnje razmatraće izveštaj gradonačelnika/predsednika opštine u položaju i stepenu ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina sa predlogom mera za unapređenje položaja pripadnika nacionalnih manjina koji žive na teritoriji lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi jezik i pismo nacionalne manjine, svojim statutom i poslovníkom skupštine jedinice lokalne samouprave, obrazovaće stalno radno telo pri skupštini jedinice lokalne samouprave sa zadatkom da prati ostvarivanje individualnih i kolektivnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

IV SAMOUPRAVA NACIONALNIH MANJINA

Pojam i definicija samouprave nacionalnih manjina

Član 14.

Samouprava nacionalnih manjina je pravo građana Republike Srbije pripadnika nacionalnih manjina da neposredno ili preko svojih slobodno izabраниh predstavnika, u nacionalnom savetu nacionalne manjine, učestvuju u odlučivanju i odlučuju o pojedinim

pitanjima koja su od značaja za ostvarivanje kolektivnih prava nacionalnih manjina utvrđenih Ustavom, zakonom i međunarodnim ugovorima.

Samouprava nacionalnih manjina se ostvaruje na teritoriji Republike Srbije, pod uslovima i na način propisan posebnim zakonom.

Nacionalni savet nacionalne manjine

Član 15.

Radi ostvarenja prava na samoupravu, pripadnici nacionalnih manjina u Republici Srbiji biraju svoje nacionalne savete.

Nacionalni savet je predstavničko telo nacionalne manjine sa javnim ovlašćenjima, preko koga pripadnici nacionalne manjine vrše svoje pravo na samoupravu i ostvaruju svoja kolektivna prava.

Nacionalni savet predstavlja i zastupa nacionalnu manjinu u oblasti kulture, obrazovanja, informisanja, službene upotrebe jezika i pisma i zauzima stavove, pokreće inicijative i preduzima mere u vezi sa svim pitanjima koja su neposredno povezana sa položajem, identitetom i pravima nacionalne manjine radi postizanja pune ravnopravnosti između pripadnika nacionalne manjine i građana koji pripadaju većinskom narodu.

Pri vršenju poverenih javnih ovlašćenja nacionalni savet nacionalne manjine ima status organa javne vlasti.

Nacionalni savet ima status pravnog lica.

Nacionalna manjina može imati samo jedan nacionalni savet.

Nacionalni savet će se formirati na principima dobrovoljnosti, izbornosti i proporcionalnosti.

Ovlašćenja, izbor, sastav, unutrašnja organizacija, način rada, i druga pitanja od značaja za rad nacionalnog saveta urediće se posebnim zakonom.

Finansiranje samouprave nacionalnih manjina i Republički fond za nacionalne manjine

Član 16.

Sredstva za finansiranje redovne delatnosti nacionalnih saveta obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Sredstva za finansiranje redovne delatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina, predviđena budžetom Republike Srbije, ne mogu biti manja od 0,05 procenata poreskih prihoda budžeta Republike Srbije.

Sredstva za finansiranje redovne delatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina, predviđena budžetom autonomne pokrajine, ne mogu biti manja od 0,5 procenata poreskih prihoda budžeta autonomne pokrajine.

Sredstva za finansiranje redovne delatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina, predviđena budžetom jedinice lokalne samouprave, ne mogu biti manja od 0,5 procenata poreskih prihoda budžeta jedinice lokalne samouprave.

Republički fond za nacionalne manjine

Član 17.

Republika Srbija će osnovati Republički fond za nacionalne manjine, kao posebno pravno lice, radi finansiranja i sufinansiranja projekata nacionalnih manjina u oblastima obrazovanja, kulture, informisanja, službene upotrebe jezika i pisma, kao i u drugim oblastima od značaja za unapređenje položaja nacionalnih manjina, očuvanja tradicije, identiteta i posebnosti nacionalnih manjina.

Član 18.

Zakonom o budžetu Republike Srbije obezbediće se sredstva na nivou od 0,05% poreskih prihoda budžeta Republike Srbije za finansiranje delatnosti Republičkog fonda za nacionalne manjine.

V PRAVA I SLOBODE NACIONALNIH MANJINA

Očuvanje identiteta, tradicije i posebnosti

Član 19.

Izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje, prenošenje i javno ispoljavanje nacionalne i etničke, kulturne, verske i jezičke posebnosti kao dela tradicije građana, nacionalnih manjina i njihovih pripadnika je njihovo neotuđivo individualno i kolektivno pravo.

Predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje i vaspitanje

Član 20.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na vaspitanje i obrazovanje na svom jeziku odnosno govoru u ustanovama predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja i visokog obrazovanja.

Obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno govoru ima za cilj da osigura razvijanje ličnog i nacionalnog identiteta, poštovanje i negovanje maternjeg jezika ili govora, tradicije i kulture i razvijanje interkulturalnosti.

Republika Srbija je dužna da se o obrazovno vaspitnom procesu na srpskom jeziku i jeziku nacionalne manjine, na svim nivoima, stara na jednak način.

Ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja dužno je stvoriti uslove za organizovanje obrazovanja na jeziku nacionalne manjine i izučavanje jezika odnosno govora nacionalne manjine sa elementima nacionalne istorije i kulture za pripadnike nacionalne manjine.

Upis dece i učenika, bez obzira na nacionalnu pripadnost, u ustanovu predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, uključujući i određivanje jezika na kom se izvodi obrazovno - vaspitni rad, vrši se na isti način, pod istim uslovima u istoj proceduri i postupku.

Obrazovanje na jeziku nacionalne manjine ne isključuje obavezno učenje srpskog jezika.

Predmeti od posebnog značaja za nacionalne manjine

Član 21.

Plan i program nastave i učenja za potrebe obrazovanja iz člana 20. u delu koji se odnosi na nacionalni sadržaj, u značajnoj meri, ne većoj od 50 %, sadržaće teme koje se odnose na istoriju, umetnost, kulturu i tradiciju nacionalne manjine, a koje će, u istom obimu, zameniti sadržaje i teme predviđene planom i programom nastave i učenja za nastavu koja se izvodi na srpskom jeziku.

Plan i program nastave i učenja za predmeta koji izražavaju posebnost nacionalne manjine, iz stava 1. ovog člana, predlaže Nacionalni savet nacionalne manjine.

Prilikom predlaganja plana i programa nastave i učenja za predmete od posebnog značaja za nacionalnu manjinu, nacionalni savet nacionalne manjine predložiće istovremeno i sadržaje, iz plana i programa nastavne i učenja koja se izvodi na srpskom jeziku, koji će biti zamenjeni sadržajima iz stava 1. ovog člana.

Programi nastave i učenja

Član 22.

Opšte osnove predškolskog programa, planovi i programi nastave i učenja osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja i osnove vaspitnog programa, za sadržaje koji izražavaju posebnost nacionalne manjine, a naročito iz oblasti istorije, kulture, muzičkog vaspitanja i likovne umetnosti, donosi ministar nadležan za poslove obrazovanje na predlog Nacionalnog saveta nacionalne manjine uz mišljenje Nacionalnog prosvetnog saveta.

Organi, tela i organizacije Republike Srbije nadležni za učešće u postupku donošenja planova i programa, iz stava 1. ovog člana, za nastavu na jeziku nacionalne manjine uvažiće posebnosti nacionalne manjine te će obezbediti da u planovima i programima nastave i učenja te posebnosti budu sadržane.

Isključuje se pravo i mogućnost organa, tela i organizacija Republike Srbije, nadležnih za učešće u postupku donošenja i donošenje planova i programa iz stava 1. ovog člana, za predmete od posebnog značaja za nacionalnu manjinu, da predložene sadržaje u planovima i programima nastave i učenja za predmete od posebnog značaja za nacionalnu manjinu ne odobre zbog terminološkog određivanja pojmova, događaja i ličnosti ili da predložene sadržaje na bilo koji način menjaju zadirući u terminološko određivanje pojmova, događaja i ličnosti od značaja za nacionalnu manjinu.

Nastava na srpskom jeziku, sa ciljem pospešivanja tolerancije prema nacionalnim manjinama, treba da sadrži gradivo koje sadrži saznanja o istoriji, kulturi i položaju nacionalnih manjina, te druge sadržaje koji pospešuju međusobnu toleranciju i suživot.

Visoko obrazovanje

Član 23.

Za potrebe obrazovanja na jeziku nacionalnih manjina, u okviru visokog obrazovanja, ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja obezbediće potrebne uslove i preduzeće potrebne mere za formiranje studijskih programa u ustanovama visokog obrazovanja, u cilju obrazovanja vaspitača, učitelja, nastavnika i stručnih saradnika za izvođenje nastave na jezicima nacionalnih manjina, nastave za predmete od posebnog značaja za nacionalne manjine i savladavanja stručnih termina na jeziku nacionalne manjine.

Pripadnicima nacionalnih manjina koji su stekli visoko obrazovanje u inostranstvu, na svom maternjem jeziku, Republika Srbija priznaće tako stečene visokoškolske isprave uz obavezu propisivanja olakšica koje će se odnositi na trajanje postupka priznavanja tih visokoškolskih isprava.

Stručno usavršavanje

Član 24.

Republika, Autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i nacionalni savet nacionalne manjine dužni su omogućiti stručno usavršavanje i osposobljavanje vaspitača, učitelja, nastavnika i stručnih saradnika za potrebe nastave na jeziku nacionalne manjine.

Programi stručnog usavršavanja i osposobljavanju za potrebe nastave na jeziku nacionalne manjine mogu se organizovati ili pohađati u inostranstvu, odnosno programi stručnog usavršavanja i osposobljavanja iz inostranstva mogu se organizovati i u Republici Srbiji, uz odobrenje ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja a na predlog nacionalnog saveta nacionalne manjine.

Osnivanje ustanova obrazovanja

Član 25.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da osnuju i održavaju obrazovne ustanove, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja gde će se obrazovanje organizovati na jezicima nacionalnih manjina, u skladu sa posebnim zakonom.

Ustanova obrazovanja čiji je osnivač nacionalni savet nacionalne manjine ima status javne ustanove.

U finansiranju ustanova obrazovanja, iz stava 1. i 2. ovog člana, mogu učestvovati i domaće i strane organizacije, fondacije i privatna lica, u skladu sa zakonom.

U slučaju finansijske i druge donacije iz prethodnog stava, država će obezbediti poreske olakšice.

Izbor i upotreba ličnog imena

Član 26.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na slobodan izbor i korišćenje ličnog imena i imena svoje dece, kao i na upisivanje ovih ličnih imena u sve javne isprave, službene evidencije i zbirke podataka o ličnosti u izvornom obliku, prema jeziku i pravopisu pripadnika nacionalne manjine.

Pravo iz stava 1. ovog člana ne isključuje paralelan upis imena i po srpskom pravopisu i pismu.

Upotrebu maternjeg jezika

Član 27.

Pripadnici nacionalnih manjina mogu slobodno upotrebljavati svoj jezik i pismo, privatno i javno.

Službena upotreba jezika i pisma

Član 28.

Jezik i pismo nacionalne manjine može biti u ravnopravnoj službenoj upotrebi na teritoriji jedinice lokalne samouprave pod uslovima i na način određen ovim zakonom.

Jedinica lokalne samouprave će obavezno uvesti u ravnopravnu službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine ukoliko procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na njenoj teritoriji dostiže 10% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva.

U jedinicama lokalne samouprave gde procenat pripadnika nacionalne manjine ne dostiže 10 % prema poslednjem popisu stanovništva, a gde je u trenutku donošenja ovog zakona jezik nacionalne manjine u službenoj upotrebi, isti će ostati u službenoj upotrebi.

Jedinica lokalne samouprave može uvesti u ravnopravno službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine i u slučaju kada procenat pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika na njenoj teritoriji ne dostiže 10% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva.

Statutom jedinice lokalne samouprave može se utvrditi službena upotreba jezika i pisma pripadnika nacionalne manjine za pojedine mesne zajednice ili naselja u kojima pripadnici nacionalne manjine žive u većem broju, na predlog nacionalnog saveta nacionalne manjine.

Službena upotreba jezika nacionalnih manjina iz stava 1. ovog člana podrazumeva naročito: korišćenje jezika nacionalnih manjina u upravnom i sudskom postupku i vođenje upravnog i sudskog postupka na jeziku nacionalne manjine, upotrebu jezika nacionalne manjine u komunikaciji organa sa javnim ovlašćenjima sa građanima, izdavanje javnih isprava, uključujući lične karte i pasoše, i vođenje službenih evidencija i zbirki ličnih podataka na jezicima nacionalnih manjina i prihvatanje tih isprava na tim jezicima kao punovažnih, upotreba jezika na glasačkim listićima i biračkom materijalu, upotreba jezika u radu predstavničkih tela, u oblasti privrede i usluga, objavljivanje javnih poziva, obaveštenja i upozorenja za javnost, kao i druga pitanja koja su od značaja za ostvarivanje prava pripadnika nacionalne manjine.

Na teritorijama iz st. 2, 3 i 4. ovog člana, imena organa koja vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi, kao i saobraćajni znaci ispisuju se i na jeziku dotične nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu.

Nacionalni savet nacionalne manjine može predložiti promenu naziva ulica, trgova, gradskih četvrti, zaselaka, drugih delova naseljenih mesta i ustanova u jedinici lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi jezik i pismo nacionalne manjine.

Republički zakoni i propisi se objavljuju i na jezicima nacionalnih manjina, u skladu sa posebnim propisom.

Pripadnici nacionalnih manjina čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije dostiže najmanje 2% prema poslednjem popisu stanovništva mogu se obratiti republičkim organima na svom jeziku i imaju pravo da dobiju odgovor na tom jeziku.

Pripadnici nacionalnih manjina čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije ne dostiže 2% prema poslednjem popisu stanovništva mogu se obratiti republičkim organima na svom jeziku i imaju pravo da dobiju odgovor na tom jeziku preko jedinice lokalne

samouprave u kojoj je jezik te nacionalne manjine u službenoj upotrebi, pri čemu jedinica lokalne samouprave obezbeđuje prevodenje i snosi troškove prevodenja dopisa upućenog republičkom organu i odgovora tog organa.

Narodni poslanik koji pripada nacionalnoj manjini čiji broj u ukupnom stanovništvu Republike Srbije dostiže najmanje 2% prema posljednjem popisu stanovništva ima pravo da se obraća Narodnoj skupštini na svom jeziku.

Narodna skupština obezbediće uslove za ostvarivanje prava iz stava 12. ovog člana i svojim aktom bliže će urediti način ostvarivanja ovog prava.

Član 28a.

Prvostepeni i drugostepeni upravni, krivični, parnični ili drugi postupak u kome se rešava o pravima i dužnostima građana, vodi se na jeziku nacionalne manjine ukoliko je jezik nacionalne manjine u službenoj upotrebi na teritoriji za koju je nadležan organ koji vodi postupak i na zahtev stranke u postupku.

Član 29.

Na području jedinice lokalne samouprave gde je jezik i pismo pripadnika nacionalne manjine u službenoj upotrebi, evidencije propisane od strane nadležnih organa vode se i na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine.

Svedočanstvo o stečenom obrazovanju, kada se nastava izvodi na jeziku pripadnika nacionalne manjine, druge javne isprave, kao i druge isprave koje su od interesa za ostvarivanje zakonom i drugim propisima utvrđenih prava građana, a koje se izdaju na osnovu evidencija iz stava 1. ovog člana, na zahtev pripadnika nacionalne manjine, izdaju se i na jeziku pripadnika nacionalne manjine.

Obrasci javnih isprava, uključujući lične karte i pasoše kao i obrasci evidencija za potrebe jedinica lokalne samouprave štampaju se dvojezično, na srpskom i jeziku pripadnika nacionalne manjine.

Zaposleni u organu koji izdaje javnu ispravu dužan je da ukaže pripadniku nacionalne manjine na njegovo pravo da traži da mu se javna isprava, uključujući ličnu kartu i pasoš, izda dvojezično, na srpskom i jeziku pripadnika nacionalne manjine, na dvojezično odštampanom obrascu.

Kultura

Član 30.

Izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje, prenošenje i javno ispoljavanje nacionalne i etničke, kulturne, verske i jezičke posebnosti kao dela tradicije građana, nacionalnih manjina i njihovih pripadnika je njihovo neotuđivo individualno i kolektivno pravo.

Član 31.

Republika Srbija obezbeđuje, sprovođenje kulturne politike kao skupa ciljeva i mera podsticanja kulturnog razvoja koji se zasniva na istraživanju, očuvanju i korišćenju dobara od posebnog značaja za kulturu i istoriju nacionalne manjine.

Član 32.

Republika, autonomna pokrajina i lokalna samouprava, obezbediće razvijanje kulturne delatnosti nacionalne manjine naročito u oblastima:

- 1) književnosti (stvaralaštvo, prevodilaštvo);
- 2) muzike (stvaralaštvo, produkcija, interpretacija);
- 3) likovne, primenjene, vizuelne umetnosti, dizajna i arhitekture;
- 4) pozorišne umetnosti (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija);
- 5) umetničke igre – klasičan balet, narodna igra, savremena igra (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija);
- 6) filmske umetnosti i ostalog audio-vizuelnog stvaralaštva;
- 7) digitalnog stvaralaštva i multimedija;
- 8) delatnost zaštite u oblasti nepokretnih kulturnih dobara;
- 9) delatnost zaštite u oblasti pokretnih kulturnih dobara;
- 10) delatnost zaštite u oblasti nematerijalnog kulturnog nasleđa;
- 11) otkrivanja, prikupljanja, istraživanja, dokumentovanja, proučavanja, vrednovanja, očuvanja, predstavljanja, interpretacija, korišćenja i upravljanja kulturnim nasledem;
- 12) bibliotečko-informacione delatnosti;
- 13) naučnoistraživačke i edukativne delatnosti u kulturi;
- 14) menadžment u kulturi;

Umetničkom delatnošću, u smislu ovog zakona, smatraju se poslovi u oblastima iz stava 1. tač. 1)-8) ovog člana.

Član 33.

Ciljevi kulturnog razvoja i prioritetna područja kulturnog razvoja nacionalnih manjina utvrđuju se Strategijom razvoja kulture Republike Srbije i Strategijom razvoja kulture nacionalne manjine.

Strategije iz stava 1. ovog člana koje donose Vlada i nacionalni savet nacionalne manjine obavezujuće su za ustanove kulture.

Član 34.

U cilju očuvanja i razvoja nacionalne i etničke posebnosti, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da osnivaju posebne kulturne, umetničke i naučne ustanove, društva i udruženja u svim oblastima kulturnog i umetničkog života.

Ustanove, društva i udruženja iz prethodnog stava samostalni su u radu. Republika, autonomna pokrajina i lokalna samouprava će učestvovati u finansiranju tih društava i udruženja u skladu sa svojim mogućnostima.

Za podsticanje i podršku ustanova, društava i udruženja iz stava 1. ovog člana mogu se osnivati posebne fondacije.

Ustanova kulture čiji je osnivač nacionalni savet nacionalne manjine ima status javne ustanove.

Član 35.

Muzeji, arhivi i institucije za zaštitu spomenika kulture čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava, obezbediće predstavljanje i zaštitu kulturno-istorijskog nasleđa nacionalnih manjina sa svoje teritorije, u skladu sa strategijom razvoja kulture nacionalne manjine.

Član 36.

Ustanove kulture čiji je osnivač lokalna samouprava svojim programima rada dužne su predvideti sadržaje, mere, aktivnosti i manifestacije kojima se čuva i promoviše kulturni identitet i tradicija nacionalnih manjina, koje u ukupnom broju stanovnika na teritoriji te lokalne samouprave dostižu najmanje 5% ukupnog stanovništva prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva.

Član 37.

Organi javne vlasti svojim aktima, uključujući urbanistička i druga planska akta, merama i politikama štitiće na isti način i pod istim uslovima kulturna dobra i kulturno nasleđe srpskog naroda i nacionalnih manjina.

Informisanje

Član 38.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na potpuno, nepristrasno istinito i pravovremeno, informisanje na svom jeziku, uključujući pravo na izražavanje, primanje, slanje i razmenu informacija i ideja putem elektronskih i štampanih medija.

Član 39.

Javni servis čiji je osnivač Republika Srbija ili autonomna pokrajina će u programima radija i televizije javnog servisa obezbediti informativne, kulturne i obrazovne sadržaje na jeziku nacionalne manjine.

Svojim programskim sadržajima Javni servis će jačati i promovisati kulturni identitet i tradiciju nacionalnih manjina.

Javni servis čiji je osnivač Republika Srbija ili autonomna pokrajina će oformiti redakciju za informisanje na jezicima nacionalnih manjina.

Javni servis je dužan pribaviti saglasnost nacionalnog saveta nacionalne manjine za programske sadržaje, predviđene programskom šemom, koje će emitovati na jeziku nacionalne manjine.

Član 40.

Radi ostvarivanja prava na informisanje na svom maternjem jeziku, pripadnici nacionalnih manjina mogu osnivati i održavati medije, u postupku i na način određen posebnim zakonom kojim se uređuje oblast informisanja.

Nacionalni savet nacionalne manjine može osnovati ustanove i privredna društva radi ostvarivanja prava na javno informisanje na jeziku nacionalne manjine.

Pravno lice osnovano od strane nacionalnog saveta nacionalne manjine, putem kojeg pripadnici nacionalne manjine ostvaruju svoje pravo na informisanje na maternjem jeziku, odnosno koje proizvodi medijske sadržaje na jeziku nacionalne manjine, sufinansira se iz budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Član 41.

Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave u kojoj pripadnici nacionalnih manjina čine najmanje 10% od ukupnog broja stanovnika, obezbeđuju ostvarivanje prava na informisanje na jezicima nacionalnih manjina godišnjim sufinansiranjem projekata u oblasti javnog informisanja, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje oblast informisanja.

Sredstava iz stava 1. ovog člana dodeljuju se na osnovu posebnog konkursa koji se, jednom godišnje, raspisuje za informisanje na jezicima nacionalnih manjina.

Političko organizovanje nacionalnih manjina i zastupljenost u predstavničkim telima na svim nivoima vlasti u Republici Srbiji

Član 42.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na udruživanje, političko organizovanje i osnivanje političkih stranaka.

Član 43.

Politička stranka nacionalne manjine je organizacija građana pripadnika nacionalnih manjina slobodno i dobrovoljno udruženih radi ostvarivanja političkih ciljeva demokratskim oblikovanjem političke volje građana pripadnika nacionalnih manjina i učešća na izborima.

Politička stranka nacionalne manjine je politička stranka čije je delovanje, posebno usmereno na predstavljanje i zastupanje interesa nacionalne manjine i zaštitu i unapređenje prava pripadnika te nacionalne manjine u skladu sa ustavom, zakonom i međunarodnim standardima, uređeno osnivačkim aktom, programom i statutom političke stranke.

Delovanje političke stranke nacionalne manjine ne može biti usmereno na nasilno rušenje ustavnog poretka i narušavanje teritorijalne celovitosti Republike Srbije, kršenje zajemčenih ljudskih ili manjinskih prava ili izazivanje i podsticanje rasne, nacionalne ili verske netrpeljivosti.

Član 44.

Političku stranku nacionalne manjine može osnovati najmanje 3.000 punoletnih i poslovno sposobnih državljana Republike Srbije, pripadnika nacionalne manjine, upisanih u poseban birački spisak nacionalne manjine, na način propisan zakonom kojim se uređuje rad političkih stranaka.

Politička stranka nacionalne manjine ima pravo podnositi izbornu listu za izbor narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije, poslanika u skupštini Autonomne pokrajine ili odbornika u skupštini jedinice lokalne samouprave.

Političkoj stranci nacionalne manjine ili koaliciji stranaka koju isključivo čine političke stranke nacionalnih manjina, organ nadležan za sprovođenje izbora za izbor narodnih poslanika, pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom, utvrđuje položaj izborne liste nacionalne manjine.

Član 44a.

Položaj izborne liste nacionalne manjine utvrdiće se političkoj stranci ili koaliciji političkih stranaka iz stava 1. i 2. ovog člana, koja:

1. kao svoj osnovni cilj ima predstavljanje i zastupanje interesa jedne nacionalne manjine, kao i zaštitu i poboljšanje prava pripadnika te nacionalne manjine, što se utvrđuje uvidom u dostavljeni program i statut političke stranke nacionalne manjine ili programe i statute političkih stranaka nacionalnih manjina koje obrazuju koaliciju;
2. dostavi dokaz da je, u skladu sa zakonom, registrovana kao politička stranka nacionalne manjine odnosno kao političke stranke nacionalnih manjina u slučaju obrazovanja koalicije dve ili više političkih stranaka nacionalnih manjina
3. dostavi dokaz da su kandidati na izbornoj listi upisani u poseban birački spisak nacionalne manjine za čije predstavljanje i zastupanje je registrovan podnosilac izborne liste ili nacionalnih manjina u slučaju koalicije političkih stranaka nacionalnih manjina odnosn
4. dostavi najmanje 3.000 overenih izjava birača da podržavaju izbornu listu;

Pripadnik nacionalne manjine može se kandidovati samo na izbornoj listi političke stranke nacionalne manjine koja je registrovana za predstavljanje i zastupanje nacionalne manjine kojoj kandidat na izbornoj listi pripada, ili izbornoj listi koalicije političkih stranaka ukoliko pripada nacionalnoj manjini odnosno nacionalnim manjinama za čije zastupanje i predstavljanje su registrovani podnosioci izborne liste.

Kandidati na izbornoj listi čiji je podnosilac politička stranka nacionalne manjine ili koalicija političkih stranaka nacionalnih manjina, a koji biračko pravo stiču najkasnije na dan održavanja izbora, umesto dokaza kojim potvrđuju upis u poseban birački spisak, dostaviće izjavu, overenu u skladu sa zakonom, kojom potvrđuju pripadnost nacionalnoj manjini za čije predstavljanje i zastupanje je registrovan podnosilac ili su registrovani podnosioci izborne liste.

Član 44 b.

Sticanje statusa izborne liste nacionalne manjine u postupku sprovođenja izbora za izbor poslanika u skupštini Autonomne pokrajine i odbornika u skupštini jedinice lokalne samouprave ostvaruje se način utvrđen članom 44a. ovog zakona i odredbama zakona i drugog opšteg akta kojim se uređuje izbor poslanika u skupštini Autonomne pokrajine i izbor odbornika u skupštini jedinice lokalne samouprave.

Član 45.

Republika Srbija će omogućiti odgovarajuću zastupljenost političkih stranaka nacionalnih u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Odgovarajuća zastupljenost političkih stranaka nacionalnih manjina u Narodnoj skupštini Republike Srbije osiguraće se izbornom narodnih poslanika u više izbornih jedinica.

Područja u Republici Srbiji tradicionalno naseljena pripadnicima nacionalnih manjina, odnosno lokalne samouprave koje tradicionalno pripadaju takvim područjima, zakonom kojim se uređuje izbor narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije, predvideće se kao posebne izborne jedinice.

U izbornim jedinicama iz stava 3. ovog člana biraće se najmanje pet a najviše dvadeset narodnih poslanika, što će se bliže urediti zakonom kojim se reguliše izbor narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Zastupljenost u okviru sudske vlasti

Član 46.

U postupku predlaganja i izbora nosilaca sudijske i javnotužilačke funkcije obezbeđuje se zastupljenost nacionalnih manjina srazmerna nacionalnoj strukturi stanovništva područja, prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva, za koje su sudovi i tužilaštva u kojima se sprovodi postupak izbora osnovani i nadležni.

U postupcima iz stava 1. ovog člana vodi se računa o poznavanju jezika i pisma nacionalne manjine i stručne pravne terminologije na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u službenoj upotrebi u sudu, od strane kandidata.

Odredbe iz stava 1. i 2. ovog člana imaju se primeniti i na prijem sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika.

Zastupljenost u državnim organima, javnim službama, preduzećima i ustanovama, organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave

Član 47.

Nacionalne manjine imaju pravo na zastupljenost i zapošljavanje u državnim organima, javnim službama, preduzećima i ustanovama, organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, srazmerno svojoj zastupljenosti u ukupnom procentu stanovništva prema rezultatima posljednjeg popisa stanovništva na teritoriji lokalne samouprave u kojoj su navedeni organi, organizacije, službe, preduzeća i ustanove ustanovljeni i za koju su osnovani i nadležni.

Prilikom zapošljavanja iz stava 1. ovog člana, vodiće se računa o poznavanju jezika i pisma nacionalne manjine.

Republika Srbija će naročito voditi računa o srazmernoj zastupljenosti nacionalnih manjina u policijskim upravama u opštinama i gradovima, koji se, shodno zakonu, smatraju nacionalno mešovitim sredinama.

Nacionalni simboli i praznici nacionalnih manjina

Član 48.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo izbora i upotrebe nacionalnih simbola i znamenja i ustanovljavanja i obeležavanja svojih praznika.

Na zgradama državnih i drugih organa, javnih službi, organizacija, ustanova i preduzeća, koji se nalaze na teritoriji jedinice lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi jezik i pismo nacionalne manjine ili pripadnici nacionalne manjine čine najmanje 10% od ukupnog broja stanovnika prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva, stalno su istaknuti i nacionalni simboli i znamenja te nacionalne manjine.

Nacionalni simboli i znamenja pripadnika nacionalne manjine iz stava 2. ovog člana biće istaknuti u službenim prostorijama organa jedinice lokalne samouprave, javnih službi, ustanova i preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, kao i u službenim prostorijama namenjenim za sklapanje braka.

Na zgradama organa jedinice lokalne samouprave, javnih službi, ustanova i preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave u kojoj pripadnici nacionalne manjine čine najmanje 5% od ukupnog broja stanovnika prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva, nacionalni simboli i znamenja nacionalne manjine biće istaknuti u dane praznika te nacionalne manjine.

U dane praznika nacionalne manjine, koji se praznuju, ne rade državni i drugi organi, javne službe, organizacije, ustanove i preduzeća koji se nalaze na teritoriji jedinice lokalne samouprave, u kojoj je u službenoj upotrebi jezik i pismo nacionalne manjine ili pripadnici te nacionalne manjine čine najmanje 10% od ukupnog broja stanovnika prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva.

Član 49.

Nacionalne manjine imaju pravo da ustanove dane od posebnog značaja za nacionalnu manjinu.

Odluku o proglašenju dana od posebnog značaja za nacionalnu manjinu donosi nacionalni savet nacionalne manjine i objavljuje se u službenom glasniku Republike Srbije.

Dani od posebnog značaja za nacionalnu manjinu obeležavaju se radno, kulturnim i drugim manifestacijama.

Sloboda veroispovesti

Član 50.

Pripadnicima nacionalnih manjina se, u skladu sa Ustavom, jemči pravo na slobodu veroispovesti.

Član 51.

Sloboda veroispovesti obuhvata: slobodu da se ima ili nema, zadrži ili promeni veroispovest ili versko uverenje, odnosno slobodu verovanja, slobodu ispovedanja vere u

Boga; slobodu da se pojedinačno ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno, ispoljava verovanje ili versko uverenje obavljanjem verskih obreda i u učestvovanjem u njima, verskom poukom i nastavom, negovanjem i razvijanjem verske tradicije, slobodu da se razvija i unapređuje verska prosveta i kultura.

Sve religije imaju jednak status i prava u Republici Srbiji.

Nijedna religija ne može biti ni na koji način privilegovana u odnosu na druge.

Verski praznici svih religija u Republici Srbiji obeležavajuće pod istim uslovima i na isti način.

Verske zajednice, upisane u registar verskih zajednica koji vodi nadležni državni organ, imaju pravo osnivati ustanove predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i vaspitanja.

Službenicima verskih zajednica nije dozvoljeno članstvo u političkim strankama, učestovanje u izbornim kampanjama, članstvo u organima izvršne, sudske i zakonodavne vlasti, kao ni članstvo u nacionalnom savetu nacionalne manjine.

Ekonomski položaj nacionalnih manjina

Član 52.

Radi staranja o ekonomskom položaju pripadnika nacionalnih manjina odnosno ekonomskom razvoju nedovoljno razvijenih područja i regiona tradicionalno nastanjenih nacionalnim manjinama, kao i održivom i ravnomernom regionalnom razvoju i unapređenju ekonomskog položaja pripadnika nacionalnih manjina, Republika Srbija će osnovati Fond za održivi razvoj nedovoljno razvijenih područja, kao posebno pravno lice.

Fond iz stava 1. ovog člana, sprovodiće Strategiju održivog razvoja nedovoljno razvijenih područja koju će usvojiti Vlada Republike Srbije.

Pravo saradnje sa sunarodnicima u zemlji i u inostranstvu

Član 53.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da slobodno zasnivaju i održavaju miroljubive odnose unutar Republike Srbije i van njenih granica s licima koja zakonito

borave u drugim državama, posebno sa onima sa kojima imaju zajednički etnički, kulturni, jezički i verski identitet ili zajedničko kulturno nasleđe.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da sa svojim sunarodnicima u inostranstvu osnivaju zajedničke organizacije i ustanove u oblastima od značaja za očuvanje tradicije, identiteta i posebnosti nacionalne manjine kojoj pripadaju, u skladu sa važećim domaćim i međunarodnim propisima.

Nacionalni savet nacionalne manjine, može saradivati sa međunarodnim i regionalnim organizacijama, sa organizacijama i ustanovama u matičnim državama, kao i sa nacionalnim savetima ili sličnim telima svojih sunarodnika ili drugih nacionalnih manjina u drugim državama sa kojima može osnivati zajednička tela u oblastima od značaja za očuvanje tradicije, identiteta i posebnosti nacionalne manjine koju predstavlja.

Državni, regionalni ili lokalni organi vlasti iz drugih država, u kojima zakonito borave lica koja sa pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Srbiji imaju zajednički etnički, kulturni, jezički i verski identitet ili zajedničko kulturno nasleđe, mogu finansirati ili sufinansirati projekte od značaja za pripadnike nacionalne manjine u Republici Srbiji.

VI SAVET ZA NACIONALNE MANJINE

Član 54.

U cilju očuvanja, unapređenja i zaštite nacionalnih, etničkih, verskih, jezičkih i kulturnih posebnosti pripadnika nacionalnih manjina i u cilju ostvarivanja njihovih prava, Vlada Republike Srbije obrazuje Savet za nacionalne manjine, (u daljem tekstu Savet) kao stalno radno telo Vlade.

Član 55.

Savet čine: predsednik Vlade Republike Srbije, ministri nadležni za ljudska i manjinska prava, obrazovanje, kulturu, informisanje, pravdu, unutrašnje poslove, poslove državne uprave i lokalne samouprave, omladinu, sport i predsednici nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Predsednik Vlade je predsednik Saveta, saziva sednice Saveta i njima predsedava.

Savet se po pravilu sastaje namanje četiri puta godišnje a po potrebi i češće.

Vlada određuje organ državne uprave, odnosno službu Vlade zaduženu da pruža stručnu i administrativno-tehničku podršku radu Saveta.

Član 56.

Savet:

- 1) prati i razmatra stanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina i stanje međunacionalnih odnosa u Republici Srbiji;
- 2) predlaže mere za unapređenje pune i delotvorne ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina i razmatra i daje saglasnost na mere koje u te svrhe predlože drugi organi i tela;
- 3) prati ostvarivanje saradnje nacionalnih manjina i nacionalnih saveta nacionalnih manjina sa državnim organima, organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave;
- 4) razmatra nacрте zakona i drugih propisa od značaja za ostvarivanje prava nacionalnih manjina i o tome obaveštava Vladu;
- 5) razmatra međunarodne sporazume koji se odnose na položaj nacionalnih manjina i zaštitu njihovih prava u postupku njihovog zaključivanja;
- 6) potvrđuje nacionalne simbole, znamenja i praznike nacionalnih manjina, na predlog nacionalnih saveta nacionalnih manjina;
- 7) razmatra uslove za rad nacionalnih saveta nacionalnih manjina i predlaže mere u toj oblasti;
- 8) prati ostvarivanje međunarodnih obaveza Republike Srbije u oblasti ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina i o tome obaveštava Vladu;

Nacrti zakona i drugih propisa od značaja na ostvarivanje prava nacionalnih manjina ne mogu biti doneti bez saglasnosti Saveta, kada razmatra pitanja te prirode Savet odlučuje konsenzusom.

VII NADZOR

Član 57.

Nadzor nad primenom ovog zakona vršiće ministarstvo nadležno za poslove ljudskih i manjinskih prava.

VIII KAZNENE ODREDBE

Prekršajne sankcije

Član 58.

Ko postupi suprotno članu 7. i članu 8. ovog zakona kazniće se novčanom kaznom do 100.000 dinara i zatvorom do trideset dana.

Član 59.

Ko postupi suprotno članu 13. ovog zakona, odnosno ne podnese izveštaj iz člana 13. ovog zakona kazniće se novčanom kaznom od 100.000 dinara.

U slučaju da jedinica lokalne samouprave, iz člana 13 ovog zakona, propusti da, u roku od šest meseci od stupanja na snagu ovog zakona, obrazuje radno telo iz člana 13. ovog zakona, kazniće se novčanom kaznom od 150.000 dinara, a predsednik opštine/gradonačelnik i predsednik skupštine jedinice lokalne samouprave kazniće se novčanom kaznom od 100.000 dinara.

Član 60.

Novčanom kaznom od 500.000 do 2.000.000,00 dinara kazniće se Republika, Autonomna pokrajina ili lokalna samouprava ukoliko u budžetu ne utvrdi sredstva za finansiranje redovne delatnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina u skladu sa članom 16. ovog zakona.

Član 61.

Novčanom kaznom od 250.000 dinara kazniće se ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja ili ustanova obrazovanja i vaspitanja ukoliko postupe suprotno obavezi iz člana 20. stav 4. 5. i 6. ovog zakona.

Za postupanje suprotno članu 20. stav 4. 5. i 6. ovog zakona, novčanom kaznom od 100.000 dinara, kazniće se i odgovorno lice u ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja ili direktor ustanove obrazovanja i vaspitanja.

Član 62.

Službeno lice koje postupi suprotno članu 26. ovog zakona, odnosno odbije da lično ime ili ime deteta pripadnika nacionalne manjine upiše u javne isprave, službene evidencije i zbirke podataka prema jeziku i pravopisu pripadnika nacionalne manjine, kazniće se novčanom kaznom od 100.000 dinara i zatvorom do 30 dana.

Član 63.

Jedinica lokalne samouprave koja ne uvede u ravnopravnu službenu upotrebu jezik nacionalne manjine, shodno članu 28. stav 2. ovog zakona ili postupi suprotno članu 28. stav 3. ovog zakona, kazniće se novčanom kaznom od 500.000 dinara.

Član 64.

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se, državni organ, organ autonomne pokrajine i organ lokalne samouprave, javna ustanova, odnosno organizacija koja vrši javna ovlašćenja čije je sedište ili sedište organizacione jedinice na teritoriji lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi jezik nacionalne manjine:

1. ako je naziv organa, ustanove, organizacije ili organizacione jedinice i ulice napisan suprotno odredbama člana 28. ovog zakona;
2. simboli i znamenja nacionalne manjine nisu istaknuti ili su istaknuti protivno odredbama člana 48. ovog zakona;
3. koji obavlja rad u dane praznika nacionalne manjine suprotno odredbama člana 48. ovog zakona.

Za postupanje iz stava 1. ovog člana, novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara, kazniće se i odgovorno lice u državnom organu, organu autonomne pokrajine i organu lokalne samouprave, javnoj ustanovi, odnosno organizaciji koja vrši javna ovlašćenja.

Član 65.

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se, organizacija ovlašćena za postavljanje saobraćajnih znakova ukoliko su saobraćajni znakovi i oznake sa nazivima naseljenih mesta ispisani suprotno odredbama člana 28. ovog zakona.

Za postupanje suprotno članu 28. ovog zakona, kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara.

Član 66.

Novčanom kaznom od 100.000,00 do 150.000 dinara kazniće se, službeno i odgovorno lice, u nadležnom organu, javnoj ustanovi odnosno organizaciji koja vrši javna

ovlašćenja ukoliko, suprotno članu 29. ovog zakona, na zahtev stranke ne vodi postupak ili ne izda javnu ispravu, ličnu kartu ili pasoš na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj upotrebi.

Član 67.

Razrešiće se dužnosti i kazniti novčanom kaznom od 100.000 dinara direktor ustanove predškolskog vaspitanja i obrazovanja, direktor ustanove, osnovnog ili srednjeg obrazovanja i vaspitanja, za koga se utvrdi, od strane nadležnog organa, Zaštitnika građana ili Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, da je pripadniku nacionalne manjine onemogućio ostvarivanje prava na obrazovanje na maternjem jeziku.

Zaposleni ili stručni saradnik u ustanovi predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, za koga se od strane nadležnog organa, Zaštitnika građana ili Poverenika za zaštitu ravnopravnosti utvrdi da je pripadniku nacionalne manjine onemogućio ostvarivanje prava na obrazovanje na maternjem jeziku kazniće se novčanom kaznom od 100.000 dinara.

Novčanom kaznom od 50.000,00 do 150.000,00 dinara kazniće se odgovorno lice u obrazovnoj ili vaspitnoj ustanovi:

1. ako se u ustanovi vode službene evidencije suprotno odredbama člana 29. ovog zakona;
2. ako ustanova izdaje javne isprave suprotno odredbama člana 29. ovog zakona.

Član 68.

Novčanom kaznom od 100.000,00 do 200.000,00 dinara, kazniće se odgovorno lice u ustanovi kulture koja usvoji plan i program rada suprotno odredbi člana 33. i člana 36. ovog zakona.

Član 69.

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se odgovorno lice u javnom servisu koje emituje program suprotno odredbama člana 39. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 100.000 dinara, kazniće se i odgovorno lice u javnom servisu koji, u skladu sa članom 39. ovog zakona, ne oformi redakciju za informisanje na jezicima nacionalnih manjina.

Član 70.

Novčanom kaznom od 300.000 dinara kazniće se nadležni organ koji ne sprovede i ne okonča javni konkurs iz člana 41. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 100.000 dinara kazniće se i odgovorno lice u nadležnom organu koji nije sproveo i okončalo javni konkurs iz člana 41. ovog zakona.

Član 71.

Ukoliko se ponovi delo za koje je, ovim zakonom, propisana kazna, lice koje ga ponovi ili odgovorno lice u pravnom licu, ukoliko se delo ponovi od strane organa javne vlasti i drugog pravnog lica čiji je osnivač Republika, Autonomna pokrajina ili lokalna samouprava, kazniće se istom novčanom kaznom i zatvorom od šezdeset dana.

Krivične sankcije

Član 72.

Ko preduzme mere i radnje, zabranjene članom 9. ovog zakona, kazniće se zatvorom od šest meseci do tri godine.

IX PRELAZNE I ZAVRŠE ODREDBE

Član 73.

Zakon, opisan u članu 11. ovog zakona, doneće se u roku od šest meseci od stupanja na snagu ovog zakona.

Član 74.

Republički fond za nacionalne manjine osnovaće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 75.

Javni servis čiji je osnivač Republika Srbija ili autonomna pokrajina će oformiti redakcije za informisanje na jezicima nacionalnih manjina u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 76.

Fond za održivi razvoj nedovoljno razvijenih područja osnovaće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Strategiju održivog razvoja nedovoljno razvijenih područja doneće se se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona .

Član 77.

Vlada Republike Srbije će odluku o obrazovanju Saveta za nacionalne manjine doneti u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 78.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važi Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina („Službeni listi SRJ“, br. 11/2002, „Službeni list SCG“, br. 1/2003 – Ustavna povelja i „Službeni glasnik RS“, br. 72/2009 - dr. zakon, 97/2013 - odluka US i 47/2018).

Član 79.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

O B R A Z L O Ž E N J E:

I USTAVNI OSNOV:

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 99. stav 1. tačka 7, članu 97. stav 1. tačka 2, članu 14 stav 2 i članovima 75 – 81. Ustava Republike Srbije.

Članom 99. stav 1. tačka 7. Ustava Republike Srbije propisano je da Narodna skupština donosi zakone i druge opšte akte iz nadležnosti Republike Srbije.

Članom 97. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srbije, između ostalog, propisano je da Republika Srbija obezbeđuje i uređuje ostvarivanje i zaštitu sloboda prava građana i sankcije za povredu sloboda i prava građana.

Članom 14. stav 2. Ustava Republike Srbije propisno je da država jemči posebnu zaštitu nacionalnim manjinama radi ostvarivanja potpune ravnopravnosti i očuvanja njihovog identiteta.

Članom 75. Ustava Republike Srbije propisano je, između ostalog, da se pripadnicima nacionalnih manjina pored prava koja su Ustavom zajemčena ostalim građanima, jemče dodatna individualna ili kolektivna prava.

Članom 76. Ustava Republike Srbije propisano je da se posebni propisi i privremene mere mogu uvesti u ekonomskom, socijalnom, kulturnom i političkom životu, ako su usmereni na uklanjanje izrazito nepovoljnih uslova života koji ih posebno pogađaju.

Ustav Republike Srbije članom 77. utvrđuje ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjima u upravljanju javnim poslovima i stupanju na javne funkcije kao i obavezu da se prilikom zapošljavanja u organima javne vlasti na svim niovim osigura srazmerna zastupljenost nacionalnih manjina.

Član 78. Ustava Republike Srbije zabranjuje asimilaciju nacionalnih manjina i preduzimanje mera koje bi prouzrokovale promenu nacionalne strukture stanovništva područja gde nacionalne manjine tradicionalne žive.

Članom 79. Ustava Republike Srbije, između ostalog, propisano je da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje i javno izražavanje etničke, verske i kulturne posebnosti, te na upotrebu svojih simbola na javnim mestima.

Član 80. Ustava Republike Srbije utvrđuje, između ostalog, pravo pripadnika nacionalnih manjina na nesmetanu saradnju i održavanje veza sa svojim sunarodnicima u inostranstvu.

Član 81. Ustava utvrđuje obavezu Republici Srbiji da preduzima efikasne mere za unapređenje uzajamnog poštovanja, razumevanja i saradnje među svim ljudima koji žive na njenoj teritoriji, bez obzira na njihov etnički, jezički ili verski identitet.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA:

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su u potrebi usklađivanja Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina sa stvarnim potrebama unapređenja položaja nacionalnih manjina u Republici Srbiji. Postizanje suštinske ravnopravnosti između pripadnika većinskog naroda i pripadnika nacionalnih manjina uslovljeno je, između ostalog, donošenjem i primenom ovog zakona.

Postojeći Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, iako ima istorijski značaj jer je po prvi put u pravnom sistemu naše zemlje predvideo niz progresivnih rešenja, kao što su određenje pojma nacionalne manjine, uspostavljanje samouprave nacionalnih manjina propisivanje afirmativnih mera itd, izgubio je na svojoj aktuelnosti i u suštinskom smislu je lišen mogućnosti da utiče na unapređenje položaja nacionalnih manjina.

Kada se govori o razlozima za donošenje ovog zakona važno je napomenuti činjenicu da je prilikom donošenja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ("Službeni glasnik RS", broj 47/2018) trebalo pristupiti donošenju novog teksta zakona. Formalni odnosno pravno-tehnički razlozi i obaveze, kao i suštinske potrebe, nalagali su da se izradi nov Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Članom 47. stav 2. Jedinstvenih metodoloških pravila za izradu propisa („Službeni glasnik RS“, broj 21/2010) propisano je da ako se više od polovine članova osnovnog propisa menja, odnosno dopunjuje, treba doneti novi propis. Članom 8. stav 2. Zakona o narodnoj skupštini („Službeni glasnik RS“, broj 9/2010) propisano je da su nadležni organi prilikom izrade predloga zakona i drugih propisa dužni primenjivati jedinstvena metodološka pravila za izradu propisa. Dakle, donošenjem ovog zakona ispravlja se i greška učinjena prilikom poslednje izmene i dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina.

Pored formalnih, odnosno pravno – tehničkih razloga, i navedenih suštinskih razloga važno je istaći i činjenicu da prava i slobode nacionalnih manjina u Republici Srbiji nisu, u dovoljnoj meri ili nikako, zaštićeni adekvatnim sankcijama odnosno kaznenim odredbama. Ta činjenica je ostvarivanje prava nacionalnih manjina potisnula na društvene margine i kreirala ambijet i svest da je primena Ustavom garantovanih prava stvar dobre volje a ne stroga obaveza. Ovaj zakon utvrđujući adekvatne sanckije, predstavlja najbolji vid zaštite i čvrst garant da će se propisana prava u praksi sprovoditi.

Pored toga, bitno je naglasiti da je pravac kojim se kreće ovaj zakon u prvom redu zasnovan na interpretaciji Ustava Republike Srbije i potvrđenih međunarodnih ugovora u pogledu široke afirmacije prava i sloboda nacionalnih manjina. Shodno tome, ključna misija ovog zakona jeste da se

U pravnom sistemu Republike Srbije ne postoji zakon koji objedinjuje i uređuje sva prava i slobode, koja su Ustavom garantovana pripadnicima nacionalnih manjina, i način njihovog ostvarivanja. Shodno tome ovaj zakon, propisujući prava nacionalnih manjina i način njihovog ostvarivanja uz adekvatne kaznene odredbe, u velikoj meri kodifikuje pravni okvir Republike Srbije u pogledu prava i sloboda nacionalnih manjina. Ovim Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina pitanje položaja i ostvarivanja prava nacionalnih manjina, stavlja među državne prioritete i pitanja od prvorazrednog značaja kojima se postiže dugoročna stabilnost ali i konkretno materijalizuje ustavom proklamovan princip postizanja suštinske ravnopravnosti između pripadnika nacionalnih manjina i građana koji pripadaju većinskom srpskom narodu. Potrebno je istaći da se ovim zakonom ne isključuje mogućnost da se i drugim zakona pojedina prava i način njihovog ostvarivanja zasebno tretiraju. Postojanje ovako koncipiranog zakona potrebno je i radi izgradnje efektivnog pravnog poretka u Republici Srbiji koji na različite potrebe različitih struktura stanovništva u Republici Srbiji, u ovom slučaju različitih nacionalnih identiteta, reaguje istovetno, tretira ih na isti način, poklanja im jednaku pažnju, stavlja ih u istu ravan i jednako ih štiti.

Predložena rešenja u ovom zakonu doprinose suštinskom priznanju društvene raznolikosti i kreiraju pravni ambijet neophodan za punu integraciju potreba i interesa nacionalnih manjina u pravni, politički i društveni sistem Republike Srbije.

Ovaj zakon svoj autoritet u pravnom poretku Republike Srbije, pored navedenih ustavnih principa, načela i odredbi, crpi i iz činjenice da je članom 105. stav 3. Ustava Republike Srbije propisano da se ova vrsta zakona donosi većinom od ukupnog broja poslanika, što pitanje položaja, prava i sloboda nacionalnih manjina stavlja u ravan najvažnijih državnih pitanja i interesa Republike Srbije.

Donošenjem ovog zakona Republika Srbija potvrđuje svoje demokratsko opredeljenje, podiže svoj međunarodni ugled, ubrzava postupak učlanjenja u Evropsku uniju i na suštinski način sve oblasti društvenog života jednako čini dostupnim kako pripadnicima većinskog naroda tako i pripadnicima nacionalnih manjina i otklanja sve prepreke koje onemogućavaju

ostvarenje navedenih ideala i okončanje procesa koji su od suštinske važnosti za Republiku Srbiju.

III OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA:

Članom 1. utvrđen je predmet i oblast uređivanja zakona i propisano da je puna i efektivna ravnopravnost pripadnika nacionalnih manjina, očuvanje i unapređenje njihovog identiteta i posebnosti, unapređenje položaja i prava pripadnika nacionalnih manjina, te očuvanje njihovog ljudskog dostojanstva i ostvarenje pune slobode u pravednom, otvorenom i demokratskom društvu javni interes Republike Srbije.

Članom 2. propisano je da se zakoni tumače i primenjuju u korist unapređenja prava i položaja pripadnika nacionalnih manjina i određen je odnos ovog zakona sa drugima zakonima. Ovim članom je definisano, da ako je ovim zakonom uređeno pitanje koje je drugim zakonima na drukčiji način regulisano, primenjivaće se odredbe ovog zakona.

Članom 3. je propisana zaštita stečenih prava, odnosno da se ovim zakonom ne menjaju niti ukidaju prava koja su pripadnici nacionalnih manjina stekli, po više osnova, pre donošenja ovog zakona.

Članom 4. određen je pojam nacionalne manjine.

Članom 5. propisana je zabrana diskriminacije prema pripadnicima nacionalnih manjina i obaveza organa javne vlasti da ne mogu donositi pravne akte i preduzimati mere kojima se vrši diskriminacija.

Članom 6. propisana je obaveza organima vlasti u Republici Srbiji da radi postizanja pune i efektivne ravnopravnosti pripadnika nacionalnih manjina donose odgovarajuće propise i preduzimaju potrebne mere. Istim članom je propisano da se neće smatrati diskriminacijom mere koje treba sprovesti zapošljavanju javnom sektoru a putem kojih se treba osigurati puna i efektivna ravnopravnost odnosno odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, pri čemu se jasno normira da će takve mere imati temporalni karakter, odnosno da će važiti do postizanja odgovarajuće zastupljenosti.

Članom 7. utvrđena je zaštita od trpljenja štete zbog izražavanja ili neizražavanja svoje nacionalne pripadnosti, takode je propisana zabrana svake registracija o nacionalnoj pripadnosti koja nije proizvod volje pripadnika nacionalne manjine. Ovim članom utvrđeno je

pravo upisa u službene evidencije i zbirke ličnih podataka ako je predviđeno da takav upis bude od značaja za ostvarivanje njihovih prava.

Članom 8. zabranjuje se svaka radnja ili mera koja obavezuje ili podstiče pripadnike nacionalnih manjina na odricanje od svojih posebnosti i identiteta.

Članom 9. propisana je zabrana organima vlasti u Republici Srbiji, na svim niovima, da preduzimanjem mera ili radnji menjaju nacionalni sastav stanovništva na štetu pripadnika nacionalnih manjina ili da pripadnicima nacionalnih manjina otežavaju i onemogućavaju ostvarivanje prava.

Članom 10. propisana je mogućnost da se pokrajinskim propisima mogu ustanoviti dodatna prava pripadnika nacionalnih manjina, u skladu sa Ustavom.

Članom 11. utvrđena je obaveza donošenja posebnog zakona kojima će se urediti postupak ispitivanja i utvrđivanja odgovornosti (lustracija) za kršenja ljudskih prava otmica, ubistava, prisilnog raseljavanja, torture i drugih oblika nasilnog, nezakonitog, nečovečnog i nehumanog postupanja i kažnjavanja koje je sprovedeno ili primenjeno prema pripadnicima nacionalnih manjina.

Članom 12. propisano je da se područjima koja su tradicionalno naseljena pripadnicima nacionalnih manjina, u postupku definisanja teritorijalno – administrativne uređenosti Republike Srbije, utvrdi status teritorijalno – administrativnih celina u okviru Republike Srbije. Ovim članom se utvrđuje obaveza Republike Srbije da putem istog ili sličnog mehanizma, utvrđenog u članu 79. stav 2. Ustava Republike Srbije, svim pripadnicima nacionalnih manjina na celoj teritoriji Republike Srbije osigura jednak tretman, jednake mogućnosti za očuvanje posebnosti, unapređenja položaja, utvrđivanja i ostvarivanja prava.

Članom 13. propisana je obaveza razmatranja izveštaja o položaju i stepenu ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina sa predlogom mera za unapređenje njihovog položaja, u Narodnoj skupštini Republike Srbije, skupštini autonomne pokrajine i skupštine jedinice lokalne samouprave. Ovim članom je propisana obaveza jedinicama lokalne samouprave da obrazuju stalno radno telo, pri skupštini jedinice lokalne samouprave, sa zadatkom da prati ostvarivanje individualnih i kolektivnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Članom 14. utvrđen je pojam i definicija samouprave nacionalnih manjina. Ovim odredbama samouprava nacionalnih manjina se definiše kao efektivan mehanizam koji može da doprinese suštinskom unapređivanju položaja pripadnika nacionalnih manjina.

Članom 15. propisano je da pripadnici nacionalnih manjina radi ostvarivanja prava na samoupravu i ostvarivanja drugih kolektivnih prava biraju svoja predstavnička tela sa javnim ovlašćenjima – nacionalne savete. Ovim članom je utvrđen i pravni status nacionalnog saveta kao i principi na kojima se formira nacionalni savet.

Članom 16. propisan je način finansiranja nacionalnih saveta nacionalnih manjina i određen je iznos sredstava predviđen za tu namenu.

Članovima 17. i 18. propisana je obaveza osnivanja Republičkog fonda za nacionalne manjine, kao posebnog pravno lice, radi finansiranja i sufinansiranja projekata nacionalnih manjina u oblastima obrazovanja, kulture, informisanja, službene upotrebe jezika i pisma, kao i u drugim oblastima od značaja za unapređenje položaja nacionalnih manjina, očuvanja tradicije, identiteta i posebnosti nacionalnih manjina i utvrđen je način i iznos sredstava za njegovo finansiranje.

Članom 19. propisano je da je izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje, prenošenje i javno ispoljavanje nacionalne i etničke, kulturne, verske i jezičke posebnosti neotuđivo individualno i kolektivno pravo pripadnika nacionalnih manjina. Ovim članom se pravo na očuvanje posebnosti, identiteta i tradicije većinskog naroda i pripadnika nacionalnih manjina u pravnom sistemu države stavlja u istu ravan odnosno ujednačava.

Članom 20. utvrđeno je pravo pripadnika nacionalnih manjina na obrazovanje na svom maternjem jeziku odnosno govoru na svim nivoima obrazovanja u Republici Srbiji, definisan je cilj obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina, kao i obaveze državnih i drugih organa u pogledu stvaranja potrebnih uslova za ostvarivanje ovog prava, jednakog staranja o obrazovanju bez obzira na jezik nastave na kojem ono ostvaruje i naročito na postupak i način upisa, posebno u pogledu određivanja jezika nastave bez obzira na nacionalnu pripadnost. Ovim članom je i propisano da obrazovanje na jeziku nacionalne manjine ne isključuje obavezno učenje srpskog jezika

Članom 21. utvrđena je struktura plana i programa nastave i učenja za predmete koji se odnose na grupu predmeta iz oblasti istorije, umetnosti, kulture i tradicije nacionalne manjine a kojim se izražava posebnost nacionalne manjine. Ovim članom, nacionalni savet nacionalne manjine utvrđen je kao predlagač navedene strukture za predmete od posebnog značaja za nacionalnu manjinu.

Članom 22. propisan je postupak donošenja programa nastave i učenja za predmete koji izražavaju posebnost nacionalne manjine i utvrđene su obaveze nadležnim državnim organima i telima da posebnosti nacionalnih manjina budu sadržane u odgovarajućim

planovima i programima nastave i učenja. Pored navedenog, ovim članom, organi, tela i organizacije nadležni za učešće u postupku donošenja i donošenje planova i programa za predmete od posebnog značaja za nacionalnu manjinu lišeni su prava da predložene sadržaje ne odobre ili da iste menjaju zbog terminološkog određivanja pojmova, događaja i ličnosti. Ova odredba ima za cilj da se uočena manjkavost u pogledu nedostajućih udžbenika za predmete od posebnog značaja za nacionalne manjine dugoročno otkloni ali i da se sistem obrazovanja u Republici Srbiji obogati i prožme sadržajima koji su od značaja za očuvanje i promociju identiteta i posebnosti nacionalnih manjina. Na taj način pored suštinske tolerancije koja se usađuje i oživljava u pravni, obrazovni i društveni sistem u Republici Srbiji, pripadnicima nacionalnih manjina daje se mogućnost, koja im je do sada uskraćena, do kroz obrazovni sistem u Republici Srbiji dobijaju necenzurisana saznanja o svom identitetu, posebnostima, istoriji itd. Odredbe ovog člana pružaju mogućnost da obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina bude oslobođeno nacionalnih, ideoloških, političkih i drugih interesa većinskog naroda odnosno da se sistem obrazovanja oslobodi dominacije i interesa koji su do sada kroz zakone nametani već da svaka nacionalna i etnička zajednica svoj identitet može ugraditi u mozaik sistema obrazovanja u Republici Srbiji. Putem ovih odredbi, stvara se potrebni pravni okvir i osnov koji pruža mogućnost da pripadnici nacionalnih manjina mogu sticati znanja o činjenicama i događajima koji su određivala položaj nacionalnih manjina u Republici Srbiji sa ciljem učvršćivanja systemske i društvene tolerancije i suživota. Shodno tome ovim članom se propisuje i da nastava na srpskom jeziku, treba da sadrži gradivo koje sadrži saznanja o istoriji, kulturi i položaju nacionalnih manjina, te druge sadržaje koji pospešuju međusobnu toleranciju i suživot.

Članom 23. uređen je način ostvarivanja prava na visoko obrazovanje na jeziku nacionalne manjine. Istim članom je utvrđena obaveza Republici Srbiji da pripadnicima nacionalnih manjina koji su stekli visoko obrazovanje u inostranstvu, na svom maternjem jeziku, Republika Srbija prizna tako stečene visokoškolske isprave uz obavezu da propiše olakšice kojima će se skratiti trajanje postupka za priznavanje tih visokoškolskih isprava.

Članom 24. propisana je obaveza u pogledu preduzimanja mera radi stručnog usavršavanja i osposobljavanja nastavnog osoblja koje izvodi nastavu na jeziku nacionalne manjine. Članom 24. utvrđeno je i da se programi stručnog usavršavanja mogu organizovati ili pohađati u inostranstvu, odnosno programi stručnog usavršavanja i osposobljavanja iz inostranstva mogu se organizovati i u Republici Srbiji, uz odobrenje ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja.

Članom 25. propisano je pravo pripadnika nacionalnih manjina da osnivaju obrazovne ustanove radi ostvarivanja prava na obrazovanje na maternjem jeziku. Takođe je, ovim članom, propisano da kada ustanovu obrazovanja osnuje nacionalni savet nacionalne manjine ona ima status javne ustanove. Članom 25. ovog zakona utvrđeno je da u finansiranju ustanova obrazovanja koje osnuju pripadnici nacionalne manjine ili nacionalni savet nacionalne manjine mogu učestvovati domaća i stranana pravna lica i organizacije, te je propisana obaveza države da obezbedi poreske olakšice u slučaju finansijske i druge donacije pomenutim ustanovama obrazovanja.

Članom 26. propisano je pravo pripadnicima nacionalnih manjina na slobodan izbor i korišćenje ličnog imena i imena svoje dece, kao i na upisivanje ovih ličnih imena u sve javne isprave, službene evidencije i zbirke podataka o ličnosti u izvornom obliku, prema jeziku i pravopisu pripadnika nacionalne manjine. Propisano takođe i da to pravo ne isključuje paralelan upis imena i po srpskom pravopisu i pismu.

Članom 27. propisano je da se jezik i pismo nacionalne manjine mogu upotrebljavati privatno i javno.

Članom 28. i članom 28a. utvrđeno je da jezik i pismo nacionalne manjine mogu biti u ravnopravnoj službenoj upotrebi na teritoriji jedinice lokalne samouprave i propisani su uslovi pod kojim jezik i pismo nacionalne manjine mogu biti u ravnopravnoj službenoj upotrebi. Kada su u pitanju uslovi, ovim zakonom je procenat učešća pripadnika nacionalne manjine u ukupnom broju stanovništva u jedinici lokalne samouprave smanjen sa 15%, koliko je propisano trenutno važećem zakonu, na 10%. Čime se direktno implementira princip sprovođenja afirmativnih mera sa ciljem unapređenja položaja nacionalnih manjina. Članom 28. propisano je i pravo jedinici lokalne samouprave da jezik i pismo nacionalne manjine, čiji je procenat učešća u ukupnom broju stanovništva manji od 10%, može uvesti u službenoj upotrebi, kao i da će jezik i pismo nacionalne manjine koji je u trenutku donošenja ovog zakona bio u službenoj upotrebi ostati u službenoj upotrebi bez obzira na trenutnu brojnost određene nacionalne manjine, čime se primenjuje ustavni princip zaštite stečenih prava iz člana 20. stav 2. Ustava Republike Srbije. Ovim članom se propisuje i da jezik i pismo nacionalne manjine mogu biti u službenoj upotrebi u mesnim zajednicama ili naseljima u kojima pripadnici nacionalne manjine žive u većem broju. Članom 28. propisano je i šta podrazumeva službena upotreba jezika i pisma nacionalne manjine., kao i obavezu da imena organa koja vrše javna ovlašćenja, nazivi jedinica lokalne samouprave, naseljenih mesta, trgova i ulica i drugi toponimi, kao i saobraćajni znaci ispisuju se i na jeziku dotične

nacionalne manjine, prema njenoj tradiciji i pravopisu. Članom 28. utvrđeno je pravo nacionalnom savetu nacionalne manjine da može predložiti promenu naziva ulica, trgova, gradskih četvrti, zaselaka, drugih delova naseljenih mesta i ustanova u jedinici lokalne samouprave u kojoj je u službenoj upotrebi jezik i pismo nacionalne manjine. Ovaj član propisuje i obavezu da se zakoni i drugi republički propisi objavljuju i na jezicima nacionalnih manjina na način kako to reguliše propis iz te oblasti. Utvrđeno je pravo i propisani su uslovi pod kojima se pripadnici nacionalne manjine mogu republičkim organima obratiti na svom jeziku i pismu i dobiti traženi odgovor takođe na svom jeziku i pismu. Član 28. propisuje pravo i uslove pod kojim se narodni poslanik, pripadnik nacionalne manjine, može obraćati u Narodnoj skupštini na svom maternjem jeziku. Članom 28a. utvrđeno je koji sudski postupci i u kom stepenu se vode na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članom 29. propisana je obaveza organima javne vlasti da, na teritoriji u kojoj je jezik i pismo nacionalne manjine u službenoj upotrebi, se službene evidencije vode i na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine. Ovim članom se utvrđuje i koje javne isprave i pod kojim uslovima se izdaju na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Članovima 30. i 31. pravo na izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje, prenošenje i javno ispoljavanje nacionalne i etničke, kulturne, verske i jezičke posebnosti pripadnika nacionalnih manjina utvrđeno je kao njihovo neotuđivo individualno i kolektivno pravo. Takođe je propisana obaveza državi da, putem kreiranja i sprovođenja kulturne politike, obezbedi kulturni razvoj razvoja koji se zasniva na istraživanju, očuvanju i korišćenju dobara od posebnog značaja za kulturu i istoriju nacionalne manjine.

Članom 32. utvrđene su oblasti u kojima će Republika, autonomna pokrajina i lokalna samouprava, obezbediti razvijanje kulturne delatnosti nacionalne manjine. Čime se status kulture nacionalnih manjina izjednačava sa statusom kulture većinskog naroda u pogledu odnosa države, državnih i drugih organa.

Članom 33. propisana je obaveza Vladi Republike Srbije da donese Strategiju razvoja kulture i nacionalnom savetu nacionalne manjine da donese Strategiju razvoja kulture nacionalne manjine, kojima se definišu ciljevi kulturnog razvoja i prioriteta područja kulturnog razvoja nacionalnih manjina. Ovaj član propisuje da su naveden strategije obavezujuće za ustanove kulture.

Članom 34. utvrđuje se pravo po kome pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da osnivaju posebne kulturne, umetničke i naučne ustanove, društva i udruženja u svim oblastima kulturnog i umetničkog života, u cilju očuvanja i razvoja nacionalne i etničke

posebnosti. Ovim članom propisuje se i mogućnost državnim i drugim organima javne vlasti da učestvuju finansiranju pomenutih ustanova, društava i udruženja. Pored toga, propisuje se i da ustanove kulture čiji je osnivač nacionalni savet nacionalne manjine ima status javne ustanove.

Članovima 35. i 36. propisuje se obaveza muzejima, arhivima i institucijama za zaštitu spomenika kulture, za čiji je osnivač Republika, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava da obezbede predstavljanje i zaštitu kulturno-istorijskog nasleđa nacionalnih manjina sa svoje teritorije, u skladu sa strategijom razvoja kulture nacionalne manjine. Ustanove kulture, čiji je osnivač lokalna samouprava, obavezuju se da svojim programima rada predvide sadržaje, mere, aktivnosti i manifestacije kojima se čuva i promoviše kulturni identitet i tradicija nacionalnih manjina, koje u ukupnom broju stanovnika na teritoriji te lokalne samouprave dostižu najmanje 5% ukupnog stanovništva prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva.

Članom 37. propisuje se obaveza da organi javne vlasti svojim aktima, uključujući urbanistička i druga planska akta, merama i politikama, štite na isti način i pod istim uslovima kulturna dobra i kulturno nasleđe srpskog naroda i nacionalnih manjina.

Članovima 38. i 39. propisano je pravo nacionalnih manjina na informisanje na svom jeziku putem štampe i elektronskih medija i propisuje se obaveza javnom servisu, čiji je osnivač Republika Srbija ili autonomna pokrajina, da obezbedi adekvatne programske sadržaje na jeziku nacionalne manjine i oformi redakciju za informisanje na jezicima nacionalnih manjina. Propisana je i obaveza da se medijski sadržaji koncipiraju na način da jačaju i promovišu kulturni identitet i tradiciju nacionalnih manjina. Pored navedenog utvrđena je i obaveza pribavljanja saglasnosti nacionalnog saveta nacionalne manjine za programske sadržaje, predviđene programskom šemom, koje će javni servis emitovati na jeziku nacionalne manjine.

Članom 40. propisano je da, u cilju ostvarivanja prava na informisanje na svom jeziku, pripadnici nacionalnih manjina mogu osnivati i održavati medije. Ovim članom je utvrđeno pravo nacionalnom savetu nacionalne manjine da može osnovati odgovarajuće pravno lice radi ostvarivanja prava na javno informisanje na jeziku nacionalne manjine, kao i da se to pravno lice osnovano od strane nacionalnog saveta nacionalne manjine sufinansira iz sufinansira se iz budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave.

Članom 41. propisana je obaveza državnim i drugim organima javne vlasti da putem konkursa, koji se raspisuju jednom godišnje, sufinansiraju projekti pripadnika nacionalnih manjina iz oblasti informisanja.

Članovima 42. – 45. uređena su pitanja koje se odnose na pravo i uslove za osnivanje političke stranke nacionalne manjine, status političke stranke nacionalne manjine, položaj političke stranke nacionalne manjine u izbornom procesu, propisuju se uslovi za sticanje položaja izborne liste nacionalne manjine, kao i uslovi koje kandidati na izbornoj listi trebaju ispuniti. Takođe se utvrđuje da se status izborne liste nacionalne manjine u postupku izbora poslanika u skupštini Autonomne pokrajine i odbornika u skupštini jedinice lokalne samouprave stiče u skladu sa zakonom i drugim aktima kojima se uređuje izbor poslanika u skupštini Autonomne pokrajine i odbornika u jedinici lokalne samouprave. Propisuje se obaveza državi da omogući odgovarajuću zastupljenost političkih stranaka nacionalnih u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Propisivanje obaveze da se narodni poslanici biraju u više izbornih jedinica predstvalja, ovim zakonom, utvrđen način odgovarajuće zastupljenosti političkih stranaka nacionalnih manjina u Narodnoj skupštini. Ovim odredbama utvrđen je i princip obrazovanja izbornih jedinica, po kojem će se područja tradicionalno naseljena pripadnicima nacionalnih manjina, odnosno lokalne samouprave koje tradicionalno pripadaju takvim područjima, predvideti kao zasebne izborne jedinice u kojima se bira najmanje pet a najviše dvadeset narodnih poslanika.

Članom 46. propisuje se obaveza da se u postupku predlaganja i izbora nosilaca sudijske i javnotužilačke funkcije osigura zastupljenost nacionalnih manjina srazmerna nacionalnoj strukturi stanovništva područja, prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva, za koje su sudovi i tužilaštva u kojima se sprovodi postupak izbora osnovani i nadležni. Takođe je propisano da se prilikom postupka izbora vodi računa o poznavanju jezika i pisma nacionalne manjine i stručne pravne terminologije na jeziku i pismu nacionalne manjine koji je u službenoj upotrebi u sudu, od strane kandidata. Ovim članom se propisuje da se napred navedena pravila primenjuju i prilikom prijema sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika.

Članom 47. propisano je pravo pripadnicima nacionalnih manjina, na zastupljenost i zapošljavanje u državnim organima, javnim službama, preduzećima i ustanovama, organima autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, srazmerno svojoj zastupljenosti u ukupnom procentu stanovništva prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva na teritoriji lokalne samouprave u kojoj su navedeni organi, organizacije, službe, preduzeća i

ustanove ustanovljeni i za koju su osnovani i nadležni. Članom 47. propisana je posebna obaveza državnim organima da naročito vode računa o srazmernoj zastupljenosti nacionalnih manjina u policijskim upravama u opštinama i gradovima, koji se, shodno zakonu, smatraju nacionalno mešovitim sredinama.

Članovima 48. i 49. propisano je pravo nacionalnim manjinama na izbor i upotrebu nacionalnih simbola i znamenja, kao i pravo da ustanove i obeležavaju svoje praznike. Ovim članom je takođe regulisan način i uslovi pod kojima nacionalne manjine mogu isticati i koristiti svoje simbole i znamenja i propisan je način i uslovi obeležavanja praznika nacionalnih manjina. Takođe je utvrđeno pravo da nacionalne manjine imaju pravo da ustanove dane od posebnog značaja za nacionalnu manjinu i propisan je način njihovog obeležavanja. Postojeće odredbe Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina uskraćivale su pravo svim nacionalnim manjinama da svoje, opšteprihvaćene, simbole i znamenja izaberu, koriste i ističu službeno i javno na zgradama i u službenim prostorijama organa javne vlasti. Postizanje suštinske ravnopravnosti između pripadnika većinskog naroda i pripadnika nacionalnih manjina uslovljeno je, između ostalog, i propisivanjem prava nacionalnim manjinama na bezuslovan izbor sopstvenih simbola i znamenja, kao i određivanjem načina praznovanja praznika nacionalnih manjina. Ovim zakonom se pored uspostavljanja jednakosti između većinskog naroda i nacionalnih manjina, uspostavlja i princip ravnopravnosti između samih nacionalnih manjina u pogledu ostvarivanja prava na izbor i upotrebu svojih opšteprihvaćenih simbola i znamenja. Utvrđivanjem prava da nacionalne manjine svoje praznike ustanovljavaju i praznuju na način i pod uslovima propisanim ovim predlogom zakona, u pravni sistem Republike Srbije pored implementacije principa ravnopravnosti i tolerancije uvodi se i duh pravednosti kao nužan faktor ka podizanju kvaliteta prava i sloboda nacionalnih manjina i njihovog značaja za celokupno društvo u Republici Srbiji.

Članovima 50. i 51. propisano je pravo na slobodu veroispovesti, uređen je način ostvarivanja tog prava, i utvrđena je ravnopravnost svih religija u Republici Srbiji. Pored navedenog, verskim zajednicama dato je pravo osnivanja ustanova predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja i vaspitanja. Imajući u vidu, svetovnost države utvrđenu članom 11. Ustava Republike Srbije, propisano je i da službenicima verskih zajednica nije dozvoljeno članstvo u političkim strankama, učestovanje u izbornim kampanjama, članstvo u organima izvršne, sudske i zakonodavne vlasti, kao ni članstvo u nacionalnom savetu nacionalne manjine.

Članom 52. propisana je obaveza državnim organima, da u cilju unapređenja ekonomskog položaja pripadnika nacionalnih manjina i razvoja područja u kojima pripadnici nacionalnih manjina tradicionalno žive, osnuju Fond za održivi razvoj nedovoljno razvijenih područja, kao posebno pravno lice i donesu Strategiju održivog razvoja nedovoljno razvijenih.

Članom 53. propisano je pravo i oblasti saradnje pripadnika nacionalnih manjina sa licima koja žive u inostranstvu a sa kojima imaju zajednički etnički, kulturni, jezički i verski identitet ili zajedničko kulturno nasleđe. Ovim članom utvrđeno je pravo, kao i oblasti u kojima nacionalni savet nacionalne manjine može saradivati sa organizacijama iz inostranstva. Ovaj član propisuje i pravo da organi vlasti iz drugih država mogu finansirati ili sufinansirati projekte od značaja za pripadnike nacionalne manjine u Republici Srbiji.

Članovima 54 – 56. propisana je obaveza obrazovanja Saveta za nacionalne manjine, struktura Saveta, način rada Saveta i delokrug poslova kojima se bavi ovaj Savet.

Članom 57. određen je državni organ koji vrši nadzor nad primenom ovog zakona.

Članovima 58 – 72. propisane su kaznene odredbe odnosno utvrđene su prekršajne i krivične sankcije za nepoštovanje odredbi ovog zakona i za kršenje prava i sloboda koje propisuje ovaj zakon.

Članovima 73 – 77. utvrđeni su rokovi za izvršenje obaveza koje su propisane ovim zakonom a koje se odnose na donošenje posebnih zakona, osnivanje Republičkog fonda za nacionalne manjine i Fonda za održivi razvoj nedovoljno razvijenih područja, donošenje Strategije razvoja nedovoljno razvijenih područja, formiranja redakcije za informisanje na jezicima nacionalnih manjina i donošenja odluke o obrazovanju Saveta za nacionalne manjine.

Članom 78. propisano je da stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina („Službeni listi SRJ“, br. 11/2002, „Službeni list SCG“, br. 1/2003 – Ustavna povelja i „Službeni glasnik RS“, br. 72/2009 - dr. zakon, 97/2013 - odluka US i 47/2018).

Članom 79. propisano je stupanje na snagu ovog zakona.

IV PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE

ZAKONA:

Za sprovođenje ovog zakona obezbediće se sredstva u budžetu Republike Srbije, budžetu Autonomne pokrajine i budžetu jedinice lokalne samouprave.

V ANALIZA EFEKATA ZAKONA:

Ovim predlogom zakona, unapređuje se položaj pripadnika nacionalnih manjina, uspostavlja ravnopravnost između nacionalnih manjina i građana koji pripadaju većini i daje se nemerljiv doprinos izgradnji pravednog, otvorenog i demokratskog društva, zasnovanog na vladavini prava i pravednih zakona u kome su svi građani jednaki bez obzira na nacionalnu i versku pripadnost.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа – Шаип Камбери

2. Назив прописа

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПРАВА И СЛОБОДА НАЦИОНАЛНИХ
МАЊИНА

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно са одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум)

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума

д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

а) Навођење примарних извора права ЕУ и усклађеност са њима

б) Навођење секундарних извора права ЕУ и усклађеност са њима

в) Навођење осталих извора права ЕУ и усклађеност са њима

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

5. Уколико не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност треба констатовати ту чињеницу. У овом случају није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа.

Не постоји одговарајући пропис Европске уније са којим је потребно обезбедити усклађеност.

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

/

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

/